ГРОФ СА-ВА ВЛА-ДИ-СЛА-ВИЋ (1668-1738), ЦАР-СКИ СА-ВЕТ-НИК И ПО-ВЕР-ЉИ-ВИ ДИ-ПЛО-МА-ТА ПЕ-ТРА ВЕ-ЛИ-КОГ, НАЈ-МОЋ-НИ-ЈИ СР-БИН XVI-II ВЕ-КА

С Др-жа-вом у ср-цу

Да-ро-ви-ти Хер-це-го-вац, из-ван-ред-но обра-зо-ван и нео-бич-но ви-спрен у „окрет-ним игра-ма ви-со-ке по-ли-ти-ке”, за ра-чун ру-ског ца-ра ис-по-сло-вао је мир са сул-та-ном у Пру-ту, пакт о при-ја-тељ-ству са ки-не-ским ца-рем у Пе-кин-гу, кон-кор-дат са па-пом у Ри-му, вој-ни са-вез са та-да моћ-ним кне-зом Мол-да-ви-је у Ја-ши-ју. Уте-ме-љио је ру-ску оба-ве-штај-ну слу-жбу. На ца-ри-град-ској пи-ја-ци ро-бља, при-ли-ком јед-не тај-не по-се-те, ку-пио је и ру-ском ца-ру по-кло-нио мла-дог Ети-о-пља-ни-на ко-ји ће по-ста-ти пра-де-да Алек-сан-дра Пу-шки-на. У Си-би-ру је осно-вао град у чи-јем је-згру је храм по-све-ћен све-том Са-ви Срп-ском. Ни-ка-да ни-је за-бо-ра-вио свој на-род, је-зик и ве-ру. Са сво-је три кће-ри, по-чи-ва крај цар-ске по-ро-ди-це у Све-тој ла-ври Алек-сан-дра Нев-ског у Пе-тро-гра-ду

Пи-ше: Дра-ган М. Ћир-ја-нић

Лу-та-мо да-нас као ја-пан-ски ро-ни-ни по сен-ка-ма и ру-ше-ви-на-ма Др-жа-ве, тра-же-ћи сми-сао по ка-ме-ни-том пеј-за-жу, на ли-ци-ма љу-ди оку-пље-них на тр-гу.

Сун-ча-ног сеп-тем-бар-ског да-на 2009, на Ма-лу Го-спо-ји-ну, док је хор уз-но-сио не-бу срп-ску и ру-ску хим-ну, у Гац-ку, ис-пред цр-кве, от-кри-вен је спо-ме-ник гро-фу Са-ви Вла-ди-сла-ви-ћу, ли-ком га вра-тив-ши та-мо где је и по-чео ње-гов узор-ни и бо-га-ти жи-вот, пре ви-ше од 340 го-ди-на.

Ста-си-та фи-гу-ра ду-ге ко-се, у сти-лу оног вре-ме-на, по-гле-да про-дор-ног и ја-сног, те-ла као у не-ком окре-ту, са свит-ком у ру-ци, ода-је чо-ве-ка од-луч-ног, ко-ме ни ак-ци-ја ни кон-тем-пла-ци-ја ни-су стра-ни. Под-се-ћа нас на вр-ли-не у вре-ме-ни-ма по-ра-за и про-па-сти др-жа-ве.

Чо-век ини-ци-ја-ти-ве, Са-ва Вла-ди-сла-вић је ре-дак Ср-бин ко-ји је, иза-шав-ши из мра-ка тур-ске оку-па-ци-је, за-си-јао на дво-ру Пе-тра Ве-ли-ког, но-се-ћи, до кра-ја, иде-ју срп-ске др-жа-ве. Ако је срп-ска др-жа-ва и по-то-ну-ла у та-му, ни-је по-то-ну-ла же-ља љу-ди да је по-но-во ство-ре. Др-жа-ва жи-ви кроз сво-је нај-бо-ље љу-де.

Ма-ло ко се и да-нас мо-же по-ре-ди-ти, по оп-се-гу и зна-ча-ју свог де-ло-ва-ња, са гро-фом Са-вом Вла-ди-сла-ви-ћем, јед-ним од нај-зна-ме-ни-ти-јих Ср-ба кра-ја XVII и по-чет-ка XVI-II ве-ка.

УС-ПРА-ВАН МЕ-ЂУ РУ-ШЕ-ВИ-НА-МА

По-то-мак сред-њо-ве-ков-не срп-ске вла-сте-ле ко-ја се по-сле Ко-сов-ског бо-ја по-ву-кла у Хер-це-го-ви-ну, овај аутен-тич-ни срп-ски ари-сто-кра-та оли-ча-ва вр-ли-не сво-је ра-се у смут-ном вре-ме-ну по-ра-за. Исто-ри-ја по-ро-ди-це Вла-ди-сла-вић је исто-ри-ја срп-ске вла-сте-ле у по-ко-сов-ском пе-ри-о-ду.

Не-до-вољ-но осве-тљен и про-у-чен, овај за нас ва-жни чо-век оцр-та-ва се на стра-ни-ца-ма би-о-гра-фи-је ко-ју је на-пи-сао ње-гов ро-ђак и зе-мљак, пе-сник бе-смрт-них со-не-та Јо-ван Ду-чић (1871-1943). Ду-го но-се-ћи тај спис у се-би, при-ку-пља-ју-ћи гра-ђу на сво-јим ди-пло-мат-ским слу-жбо-ва-њи-ма, Ду-чић га је, не слу-чај-но, уоб-ли-чио и об-ја-вио у ег-зи-лу, у Аме-ри-ци, 1942, скр-хан срп-ским стра-да-њем и по-ли-тич-ком на-ив-но-шћу, док је Евро-па по-ср-та-ла и уми-ра-ла у гра-ђан-ском ра-ту. Тра-жио је у Са-ви Вла-ди-сла-ви-ћу свој ал-тер его, уте-ху у суд-би-ни ко-ја се по-на-вља. Ду-чић, срп-ски Пу-шкин, на-шао је у Са-ви Вла-ди-сла-ви-ћу свог пре-тка. Као да је чи-та-ва епо-ха са-же-та у жи-во-то-пи-су гро-фа Са-ве Вла-ди-сла-ви-ћа, а ње-гов жи-вот као да је по-след-њи уз-дах сред-њо-ве-ков-не Ср-би-је, здро-бље-не тур-ским зу-лу-мом и ци-ни-змом Мле-тач-ке Ре-пу-бли-ке и Аустро-Угар-ске, Ср-би-је ко-ја спас тра-жи код Ру-си-је.

Срп-ско-ру-ски од-но-си у свим епо-ха-ма го-во-ре о нео-бич-ној суд-бин-ској по-ве-за-но-сти два на-ро-да истог по-ре-кла и ве-ре. Од мо-на-ха из Хи-лан-да-ра, пре-ко род-бин-ске ве-зе сред-њо-ве-ков-них Бал-ши-ћа и Јак-ши-ћа са ца-рем Ива-ном Ва-си-ље-ви-чем (Гро-зним), до се-о-бе Ср-ба у до-ба Ма-ри-је Те-ре-зи-је ка Ру-си-ји (Ше-ви-ћи, Пи-шче-ви-ћи, Хор-ва-ти, Те-ке-ли-је, Пре-ра-до-ви-ћи...), осло-бо-ди-лач-ких ра-то-ва про-тив Ту-ра-ка уз по-моћ Чер-ња-је-ва и жр-тве-ног ула-ска ца-ра Ни-ко-ла-ја II Ро-ма-но-ва у Пр-ви свет-ски рат на стра-ни Ср-би-је. Од до-ла-ска ру-ске бе-ле еми-гра-ци-је у Ср-би-ју, па до осло-бо-ђе-ња Ср-би-је у Дру-гом свет-ском ра-ту уз не-из-мер-ну по-моћ ру-ске ар-ми-је. Та не-пре-ки-ну-та ве-за тра-је све до да-на-шњих да-на, и на лич-ном и на др-жав-ном пла-ну.

Име Са-ве Вла-ди-сла-ви-ћа је сва-ка-ко јед-но од нај-зна-чај-ни-јих у том ни-зу. Ње-гов жи-вот-ни пут на нео-би-чан на-чин укр-стио се са пу-те-ви-ма ца-ра Пе-тра Ве-ли-ког, из-у-зет-не фи-гу-ре ру-ске и европ-ске исто-ри-је. Пре-крет-нич-ки и про-све-ти-тељ-ски дух Пе-тро-ве вла-да-ви-не за-у-век је про-ме-нио ли-це Ру-си-је. Од Мо-сков-ске кне-же-ви-не на-пра-вио је Им-пе-ри-ју. Отва-ра-њем пре-ма Евро-пи и ни-зом ре-фор-ми у свим обла-сти-ма жи-во-та, унео је но-ву ди-на-ми-ку у од-но-се та-да-шњих европ-ских си-ла. У тој ди-на-ми-ци од-но-са од-лу-чи-ва-на је и суд-би-на срп-ских зе-ма-ља под Тур-ци-ма.

Се-ћа-ње Ср-ба на сјај њи-хо-ве сред-њо-ве-ков-не др-жа-ве, ни-ка-да уга-сло, да-ва-ло је сна-гу за осло-бо-ди-лач-ке ра-то-ве и устан-ке про-тив ото-ман-ске им-пе-ри-је. За свест Ру-са о не-ре-ше-ном срп-ском пи-та-њу на Бал-ка-ну на-ро-чи-то је за-слу-жан гроф Са-ва Вла-ди-сла-вић, јед-на од кључ-них фи-гу-ра срп-ске иде-је тог до-ба.

ЧО-ВЕК НА ШЕСТ МО-РА

Ве-лом ле-ген-де оба-ви-јен је од-ла-зак Вла-ди-сла-ви-ћа из Ја-сен-ка крај Гац-ка, где су има-ли сво-је по-се-де. По-тур-че-ни Чен-ги-ћи, ве-ли пе-сма, кр-вљу су уга-си-ли ог-њи-ште Вла-ди-сла-ви-ћа.

За-ди-вљу-ју-ћа је би-ла жи-ва ду-хов-на ак-тив-ност хер-це-го-вач-ких Ср-ба тог до-ба. Са-вин отац Лу-ка био је бли-зак при-ја-тељ са вла-ди-ком за-хум-ским Ва-си-ли-јем Остро-шким (1610-1671). Одр-жа-ва-не су ве-зе са мо-на-си-ма из свих срп-ских кра-је-ва (је-ро-мо-нах Гли-го-ри-је из ма-на-сти-ра Ра-ко-ви-ца крај Бе-о-гра-да). Ма-на-сти-ри Тврдош и Жи-то-ми-слић би-ли су ду-хов-ни цен-три. Бор-бе-на ве-ра пре-пли-та-ла се са по-ли-ти-ком. Ко-ва-ни су уста-нич-ки пла-но-ви. При-ти-сну-та ва-ку-фа-ти-ма с јед-не и ду-бро-вач-ким и мле-тач-ким ци-ни-змом с дру-ге стра-не, го-то-во у ано-ним-но-сти цве-та-ла је јед-на осо-бе-на срп-ска кул-ту-ра.

Са-ва се шко-ло-вао у Ду-бров-ни-ку и Ита-ли-ји, дру-же-ћи се са па-три-цијс-ким си-но-ви-ма. Био је обра-зо-ван, теч-но го-во-рио и пи-сао ла-тин-ски, та-ли-јан-ски, тур-ски, грч-ки и ру-ски је-зик. (Пи-сма ко-ја из-ви-ру из ар-хивâ, ње-го-ва и ње-го-ве по-ро-ди-це, от-кри-ва-ју ћу-де ви-ше кул-ту-ре.) Као мла-дић, об-рео се у Ца-ри-гра-ду, у до-ба кад су се и пле-ми-ћи ба-ви-ли тр-го-ви-ном. До-бро је по-зна-вао при-ли-ке у Тур-ској. У са-рад-њи са ду-бро-вач-ким еми-са-ром и је-ру-са-лим-ским па-три-јар-хом До-си-те-јем, до-ла-зи у ве-зу са ру-ским иза-сла-ни-ци-ма у Ца-ри-гра-ду, нај-пре са гро-фом Укра-јин-це-вим а по-том Го-ли-ци-ном и Тол-сто-јем. За-хва-љу-ју-ћи њи-хо-вим из-ве-шта-ји-ма ца-ру, го-ди-не 1703. у тек осно-ва-ном Санкт Пе-терс-бур-гу до-ла-зи и до су-сре-та Пе-тра I и Са-ве Вла-ди-сла-ви-ћа. Са-ва већ има ону ауру не-за-о-би-ла-зне лич-но-сти из из-ве-шта-ја ру-ских еми-са-ра. Су-срет дво-ји-це мла-дих ћу-ди, пун уза-јам-не на-кло-но-сти, био је пре-су-дан.

Са-ва је у Пе-тру I ви-део сјај-ну и бор-бе-ну фи-гу-ру сло-вен-ске им-пе-ри-је, ка-дру да про-ме-ни и си-ту-а-ци-ју на Бал-ка-ну. Вла-ди-сла-вић је био от-мен и обра-зо-ван чо-век, ко-ји је им-по-но-вао шар-мом и ре-чи-то-шћу, та-ко ти-пич-но хер-це-го-вач-ком цр-том. Од-лич-но оба-ве-штен о при-ли-ка-ма у Ве-не-ци-ји и Ца-ри-гра-ду, бр-зо се укло-пио у

ам-би-ци-о-зне пла-но-ве Пе-тра Ве-ли-ког. Имао је шта да при-ча са ца-рем. Учио га ка-ко се тр-гу-је и са-ве-то-вао о бро-до-град-њи. Са пу-та по Тур-ској до-но-си ца-ру *Тај-ни из-ве-штај о Цр-ном мо-ру*
, о стра-те-шким при-ли-ка-ма на про-сто-ру од ви-тал-ног зна-ча-ја за Ру-си-ју. Од тог до-ба по-чи-њу и Са-ви-не тр-го-вач-ке при-ви-ле-ги-је.

Био је је-дан од кључ-них осни-ва-ча цар-ске тај-не и оба-ве-штај-не слу-жбе. За то је оби-ла-то ко-ри-стио сво-ју тр-го-вач-ку мре-жу ши-ром Евро-пе. Са-ве-то-вао је ца-ра у би-ци код Пол-та-ве, го-ди-не 1709, где је ко-нач-но по-ра-жен ра-то-бор-ни швед-ски краљ Кар-ло XII. Ин-тен-дант ру-ске вој-ске био је Вла-ди-сла-вић. По-ста-је и зва-нич-но Пе-тров ам-ба-са-дор.

СРП-СТВО СЕ НЕ ЗА-БО-РА-ВЉА

По-ред све-га оста-лог, Са-ва Вла-ди-сла-вић био је и је-дан од нај-бо-га-ти-јих љу-ди у Ру-си-ји оно-га до-ба. За ве-ли-ке за-слу-ге у ра-то-ви-ма и ди-пло-ма-ти-ји, цар га је оби-ла-то на-гра-ђи-вао по-се-ди-ма и двор-ци-ма у Мо-скви, на По-кров-ки, ка-сни-је и у Пе-тро-гра-ду.

Оста-вио је за-ни-мљив траг и у ру-ској књи-жев-но-сти. Са јед-ног од сво-јих пу-то-ва-ња до-вео је два де-ча-ка црн-ца на по-клон ца-ру, ку-пље-на на тр-гу ро-бо-ва у Ца-ри-гра-ду. Један од њих, љу-бим-цу дво-ра, цар је ку-мо-вао, пру-жио му па-жњу и обра-зо-ва-ње. Овај је на-пра-вио за-вид-ну вој-ну ка-ри-је-ру. Био је то пра-де-да ве-ли-ког Пу-шки-на.

Ни-ка-да не за-бо-ра-вља-ју-ћи срп-ско пи-та-ње, све вре-ме одр-жа-ва ве-зу са на-шим уста-ни-ци-ма и све-штен-ством. То-ком ру-ског по-хо-да про-тив Тур-ске на ре-ци Прут, Са-ва син-хро-ни-зу-је ак-тив-ност уста-ни-ка у Хер-це-го-ви-ни и Цр-ној Го-ри. Ства-ра

се код нас сво-је-вр-сни култ Пе-тра Ве-ли-ког. Не-у-спех све-пра-во-слав-ног по-хо-да про-тив Тур-ске од-ло-жио је осло-бо-ђе-ње за чи-тав век. Са-ва је на-пра-вио ди-пло-мат-ску при-пре-му по-хо-да на Прут, али, у пре-суд-ним да-ни-ма бит-ке, од-лу-чи-ло је из-дај-ство вла-шког кне-за Бран-ко-ва-на, ко-ји се ни-је при-дру-жио по-хо-ду упр-кос пре-у-зе-тим оба-ве-за-ма.

У ми-ров-ним пре-го-во-ри-ма са сул-та-ном, по на-ло-гу ца-ра, глав-ну реч во-ди Са-ва Вла-ди-сла-вић. Са-ве-ту-је ца-ра и у еко-ном-ским пи-та-њи-ма, пу-не-ћи др-жав-ну ка-су по-мо-ћу сво-јих ре-фор-ми. Пу-те-ви га да-ље во-де у Ита-ли-ју, где са па-пом Кли-мен-том XI во-ди пре-го-во-ре о кон-кор-да-ту и по-ми-ре-њу Ру-си-је са Ри-мом. Смрт па-пи-на и про-бле-ми са про-зе-ли-ти-змом ка-то-ли-ка у Ру-си-ји оне-мо-гу-ћи-ли су за-кљу-чи-ва-ње кон-тро-верз-ног спо-ра-зу-ма.

Са-ва Вла-ди-сла-вић био је у цен-тру свих ру-ских ва-жних на-ка-на пре-ма Евро-пи. Има ши-ро-ка овла-шће-ња у во-ђе-њу тр-го-ви-не са Евро-пом. Ве-што снаб-де-ва цар-ску по-ро-ди-цу и мно-гим умет-нич-ким де-ли-ма. У Ве-не-ци-ји се же-ни три-де-сет го-ди-на мла-ђом де-вој-ком из по-зна-те па-три-цијс-ке ку-ће, Вир-ги-ли-јом Тре-ви-зан, са ко-јом до-би-ја три кћер-ке (де-ца им, на жа-лост, ра-но уми-ру). Бри-нуо је о ру-ским пле-ми-ћи-ма-ка-де-ти-ма по европ-ским зе-мља-ма.

Аго-ни-ја срп-ских зе-ма-ља се на-ста-вља и по-сле По-жа-ре-вач-ког ми-ра из-ме-ђу Аустро-Угар-ске, Ве-не-ци-је и Тур-ске (1718). Ре-ше-ње срп-ског пи-та-ња још јед-ном би-ва од-ло-же-но. Срп-ско При-мор-је и за-ле-ђе и да-ље пре-ла-зе из јед-не у дру-гу ту-ђин-ску ру-ку.

И на лич-ном пла-ну Са-ва Вла-ди-сла-вић је имао гор-ко ис-ку-ство са Ду-бров-ни-ком. Ду-бро-вач-ки се-нат од-био је ње-го-ву же-љу, по-др-жа-ну од ца-ра, да на свом има-њу у гра-ду све-тог Вла-ха на-пра-ви цр-кву за-ду-жби-ну. С хлад-ним по-но-сом, на-пу-шта овај град за-у-век.

ДО-ДИР ЈЕД-НЕ ВЕ-ЛИ-КЕ СЛУТ-ЊЕ

Пе-тар Ве-ли-ки уми-ре 1725, а на пре-сто Ру-си-је до-ла-зи Ка-та-ри-на I.

Са-ва Вла-ди-сла-вић оста-је на сво-јим по-зи-ци-ја-ма.

Кру-на ње-го-ве слу-жбе на ру-ском дво-ру је од-ла-зак на тро-го-ди-шње те-шке пре-го-во-ре о гра-ни-ци са Ки-ном, по на-ло-гу ца-ри-це. Успе-ва да оси-гу-ра 6.000 ки-ло-ме-та-ра ду-гу гра-ни-цу, ли-ни-ју ко-ја се одр-жа-ла без-ма-ло 150 го-ди-на. У ду-гим и сло-же-ним пре-го-во-ри-ма ко-ри-сти сво сво-је ди-пло-мат-ско уме-ће. Из-ра-ђу-је кар-те Си-би-ра и гра-ди по-гра-нич-на утвр-ђе-ња. У јед-ном од но-во-о-сно-ва-них гра-до-ва, Тро-и-цо-слав-ску (да-нас Kjах-та), по-ди-же храм и ма-на-стир по-све-ћен све-том Са-ви Срп-ском.

У *Тај-ном из-ве-шта-ју о Ки-ни* Вла-ди-сла-вић још јед-ном до-ка-зу-је се-бе као др-жав-ни-ка. Су-ге-ри-ше дво-ру ка-кав по-ли-тич-ки курс да за-у-зме, уз нај-и-стан-ча-ни-је раз-у-ме-ва-ње др-жав-ног раз-ло-га и стра-те-ги-је. Са-мо ви-ши об-лик ду-ха мо-же да кри-ста-ли-ше та-кве уви-де.

Пред крај жи-во-та за-де-сио га је низ лич-них тра-ге-ди-ја. Умр-ла му је мај-ка, мо-на-хи-ња Те-о-фа-ни-ја, и све три кћер-ке ко-је му је ро-ди-ла мла-да су-пру-га Вир-ги-ли-ја, као и син Лу-ка из пр-вог бра-ка. (Нај-ста-ри-јој кћер-ки Ани ку-мо-ва-ла је Ана Пе-тров-на, кћер-ка ца-ра Пе-тра Ве-ли-ког.) Скр-хан ту-гом, и Са-ва је пре-ми-нуо 17. ју-на 1738, у сво-јој 70. го-ди-ни. Ко-ли-ко је био це-њен на ру-ском дво-ру ви-ди се и по то-ме што су он, ње-го-ва мај-ка и три кће-ри са-хра-ње-ни уз цар-ску по-ро-ди-цу, у Бла-го-ве-штењ-ској цр-кви Ла-вре Алек-сан-дра Нев-ског у Пе-тро-гра-ду. И у по-след-њим ча-си-ма жи-во-та Са-ва Вла-ди-сла-вић је ми-слио на свој на-род. У те-ста-мен-ту, свом си-нов-цу и на-след-ни-ку Мој-си-ју Ива-но-ви-ћу на-ло-жио је „да по-ша-ље у срп-ске зе-мље два сан-ду-ка сло-вен-ских књи-га”.

Пре-ко Са-ве Вла-ди-сла-ви-ћа срп-ско-ру-ски од-но-си до-би-ја-ју фун-да-мен-тал-ни зна-чај и за Ср-би-ју и за Ру-си-ју. Ка-да раз-ми-шља-мо о тој лич-но-сти, на-ме-ће се и

пи-та-ње о да-на-шњој срп-ској и ру-ској ари-сто-кра-ти-ји. Ако ари-сто-кра-ту схва-та-мо као чо-ве-ка ко-ји но-си у се-би иде-ју По-рет-ка и Др-жа-ве, он-да он има оба-ве-зу да гра-ди но-ве струк-ту-ре и уоб-ли-ча-ва дух но-вог вре-ме-на, не хр-ле-ћи у оно што Др-жа-ву не ја-ча.

Са-ва Вла-ди-сла-вић је за нас узор чо-ве-ка Др-жа-ве. Др-жа-ве као нај-ва-жни-је тво-ре-ви-не, све-ти-ње, окви-ра укуп-ног жи-во-та, ван ко-је не по-сто-ји-мо а са ко-јом смо све. Вла-ди-сла-вић је био чо-век без Др-жа-ве, а но-сио је Др-жа-ву у се-би.

Ка-да је о Ру-си-ји реч, ра-цио се по-вла-чи пред за-но-сом, скеп-са се пре-тва-ра у ве-ру, а са-да-шњост по-ста-је но-стал-ги-ја бу-дућ-но-сти, јер у се-би слу-ти-мо да је Ср-би-ја Ма-ла Ру-си-ја, а Ру-си-ја Ве-ли-ка Ср-би-ја.**<**

Објављено: субота, 3. октобар 2015, 20:46h

(Писац текста је углед-ни срп-ски ре-ди-тељ, аутор важног филмског „духовног путописа” *Троицкосавск — Кјахта Саве Владиславића*, насталог у оквиру припрема за ду-го-ме-тра-жни до-ку-мен-тар-но-игра-ни филм о овом српском великану из XVIII века. Извор: „СРПСКА – Национална ревија”, нулти број, 2013)

***

Полазак у свет

По-сле зу-лу-ма по-тур-че-них Чен-ги-ћа на вла-сте-лин-ском има-њу Вла-ди-сла-ви-ћа у Ја-сен-ку код Гац-ка, у по-след-њој че-твр-ти XVII ве-ка, Са-ва са оцем Лу-ком од-ла-зи у Ду-бров-ник, а ње-гов ро-ђе-ни брат Ду-ка оста-је у Тре-би-њу. Од тог де-ла ло-зе су Ду-чи-ћи, чи-ји је по-то-мак и зна-ме-ни-ти пе-сник Јо-ван Ду-чић, пи-сац књи-ге *Гроф Са-ва Вла-ди-сла-вић*
.

У Ду-бров-ни-ку, Лу-ка Вла-ди-сла-вић свом пре-зи-ме-ну до-да-је и Ра-гу-зин-ски, по ита-ли-јан-ском име-ну за град у ко-ји се до-се-лио (Ра-гу-за).

***

Краљевство Словена

Ко-ри-сте-ћи бли-ске од-но-се са ца-рем Пе-тром Ве-ли-ким, гроф Са-ва Вла-ди-сла-вић на-сто-јао је да љу-бав пре-ма срп-ском на-ро-ду, из ко-га је по-те-као, ис-ка-же и на кул-тур-ном пла-ну, пред-ло-жив-ши Пе-тру Ве-ли-ком да се на ру-ски је-зик пре-ве-де књи-га *Кра-љев-ство Сло-ве-на* Ма-вра Ор-би-на, штам-па-на још 1601. го-ди-не у Пе-за-ру на ита-ли-јан-ском је-зи-ку. По-што се Пе-тар Ве-ли-ки за-ин-те-ре-со-вао, Са-ва је пре-вео на ру-ски ту до-тад нај-це-ло-ви-ти-ју исто-ри-ју Ср-ба и оста-лих бал-кан-ских на-ро-да. Књи-га се на ру-ском по-ја-ви-ла 1722. и омо-гу-ћи-ла Ру-си-ма да бо-ље раз-у-ме-ју ет-нич-ке и исто-риј-ске при-ли-ке на Бал-ка-ну. Из Вла-ди-сла-ви-ће-вог пре-во-да по-дат-ке су цр-пли и по-то-њи срп-ски исто-ри-ча-ри Ва-си-ли-је Пе-тро-вић и Јо-ван Ра-јић.

***

Ра чу ни ца би ску па Зма је ви ћа

Бар-ски би-скуп Ан-дри-ја Зма-је-вић ова-ко је о по-бу-ни срп-ских пле-ме-на про-тив Ту-ра-ка, у ле-то 1711, оба-ве-стио сво-је прет-по-ста-вље-не: „На овим гра-ни-ца-ма из-био је нео-би-чан рат. Пра-во-слав-ни на-ро-ди, тур-ски по-да-ни-ци, об-ја-ви-ли су рат сво-ме су-ве-ре-ну да би ди-вер-зи-јом по-мо-гли Ру-се.”

По ми-шље-њу би-ску-па Зма-је-ви-ћа, по-бе-да пра-во-слав-них про-тив Ту-ра-ка би-ла би нај-ве-ћи гу-би-так за ка-то-ли-чан-ство.